

גמ"ר 7414/05/17 - מדינת ישראל נגד אברהם אנטבי

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים
גמ"ר 7414-05-17 מדינת ישראל נ' אנטבי

בפני
בעניין: כבוד השופטת שרית זוכוביצקי-אורי
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

אברהם אנטבי

הנאשם

גזר דין

העבירה והעבר

כנגד הנאשם הוגש כתב אישום מתוקן המייחס לו עבירות של גרם מוות ברשלנות בניגוד לסעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 וסעיף 64 לפקודת התעבורה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן-הפקודה) יחד עם סעיף 40 לפקודה וגרם נזק לאדם ולרכוש בניגוד לתקנה 21(ב)(2) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 בצירוף עם סעיף 68 לפקודה.

הנאשם הודה והורשע בכתב האישום המתוקן במסגרת הסדר טיעון.

על פי עובדות כתב האישום המתוקן ביום 8.12.16 בשעה 16:40 לערך נהג הנאשם באוטובוס ציבורי של חברת צ.מ.א. טיולי ירושלים בע"מ וגרם לתאונת שרשרת קשה שהסתיימה במותו הטראגי של צ'רלס דוד רודן כבן 49 (להלן: "המנוח").

בשעה 5:56 החל הנאשם נהיגתו באוטובוס ובמהלך היום ביצע נסיעות שונות.

בשעה 16:30 החנה הנאשם את האוטובוס ברחוב שאול המלך שהינו כביש חד סטרי בעל נתיב נסיעה אחד ויצא ממנו.

בשעה 16:40 לערך חזר הנאשם אל האוטובוס, יצא מהחניה והחל בנסיעה. באותה שעה היה אור יום טרם שקיעה והכביש היה יבש.

באותה שעה היה רחוב שאול המלך פקוק והמכוניות שנסעו בו עמדו בשל אוטובוס מפרקי אחר (להלן-האוטובוס המפרקי) שעמד בצומת כיון שדרכו נחסמה עקב רכב שחנה בצד הכביש.

עמוד 1

מטרים ספורים לאחר שיצא הנאשם מהחניה והחל בנסיעה הוא פגע במראת צד שמאל של רכב פרטי מסוג מזדה שעמד בצד ימין של הכביש על נתיב נסיעתו. לאחר ההתנגשות המשיך הנאשם בנסיעה והתנגש עם חזית האוטובוס בחלק האחורי של רכבו של המנוח.

לאחר ההתנגשות המשיך האוטובוס בנסיעה תוך שהוא דוחף את רכב המנוח אשר פגע עם חזיתו ברכב פרטי אחר מסוג פורד שעמד לפניו. כתוצאה מכך נהדף רכב הפורד שמאלה.

האוטובוס המשיך בנסיעה תוך כדי דחיפת רכב המנוח ופגע באוטובוס ציבורי זעיר אשר כתוצאה מכך נדחף לפניו ולשמאל. כתוצאה מדחיפתו קדימה התנגש האוטובוס הזעיר ברכב פרטי מסוג טיוטה ודחף אותו לשמאל.

האוטובוס המשיך בנסיעה תוך כדי דחיפת רכב המנוח והתנגש בחלק האחורי של רכב פרטי מסוג מרצדס שחנה בצד ימין כשחלקו הימני על המדרכה. כתוצאה מהפגיעה התהפך רכב המרצדס על דופן שמאל.

האוטובוס המשיך בנסיעה תוך כדי דחיפת רכב המנוח והצמידו לפינה האחורית ימנית של האוטובוס המפרקי שעמד בצומת.

כתוצאה מפגיעה באוטובוס המפרקי נמערך רכב המנוח בין שני האוטובוסים.

כתוצאה מהתאונה נהרג המנוח. כמו כן נזק נגרם לכלי הרכב המעורבים בתאונה וכמה מנוסעיהם פנו לבית חולים לשם בדיקה והמשך טיפול.

הנאשם בן 67 בעל רישיון נהיגה משנת 1972 עסק בנהיגה לפרנסתו.

לנאשם 33 הרשעות קודמות בתעבורה מתוכן 4 הרשעות בעבירה של שימוש בטלפון האחרונה משנת 2016. בנוסף הורשע הנאשם במספר עבירות של נהיגה במהירות מופרזת, אי מתן אפשרות להולך רגל להשלים מעבר חציה בבטחה, נהיגה ברכב לא תקין שנאסר בשימוש, אי מתן זכות קדימה בניגוד לתמרור, עקיפת רכב שנעצר לפני צומת, אי ציות לכיוון הנסיעה ברמזור ועוד.

לנאשם אין עבר פלילי.

הסדר הטיעון בין הצדדים

העונשים עליהם הסכימו הצדדים הם: מאסר על תנאי, פסילת רישיון לרכב ציבורי למשך 13 שנים, פסילת רישיון לרכב אחר למשך 7 שנים, פסילה על תנאי ופיצויים בסך 20,000 ₪. עוד הוסכם כי תקופת הפסילה המנהלית שהחלה ביום 11.12.16 ועד לתום ההליכים תנוכה מתקופת הפסילה המוסכמת.

הצדדים לא הגיעו להסכמה בעניין רכיב המאסר. אך עם זאת עמדת המאשימה היא כי בנסיבות העניין נע מתחם הענישה בין 7-18 חודשי מאסר בפועל, בקשה להציב את הנאשם ברף התחתון של המתחם ולהשית עליו 7 חודשי מאסר בלבד.

תסקיר שירות המבחן

הנאשם בן 67 נשוי, אב ל- 4 ילדים בוגרים וסב לנכדים. עד לתאונה עבד במשך 32 שנים כנהג אוטובוס ומאז התאונה אינו עובד.

לנאשם מערכת ערכים חיובית ונורמטיבית. הנאשם לוקח אחריות על מעשיו ומביע עליהם צער כן ועמוק, אבל מתקשה לבחון את נסיבות התאונה ואת אשמתו באירוע.

כתוצאה מהתאונה סובל הנאשם מתסמונת פוסט-טראומטית, מתקשה לתפקד וסובל ממחשבות אובדניות.

הנאשם מטופל במרכז יום לבריאות הנפש בקרית יובל, מגיע מדי יום לטיפול פרטני וקבוצתי ונוטל תרופות שונות להרגעה.

שירות המבחן ציין כי לדברי הפסיכיאטרית המטפלת בו, הטלת מאסר בפועל על הנאשם עלולה להוביל לרגרסיה במצבו ובתפקודו.

הנאשם השתלב היטב בקבוצה טיפולית ייחודית שנועדה לאנשים שהורשעו בגרם מוות ברשלנות, שסיימה את פעילותה בחודש מאי 2018.

שירות המבחן המליץ להימנע מהטלת מאסר בפועל על הנאשם בשל חשש מרגרסיה נוספת במצבו הנפשי ותחת זאת להטיל עליו ענישה שיהיה בה כדי להביא לכפרה ולתרומה לחברה, צו מבחן כדי להמשיך הטיפול וכדי לאפשר במסגרתו גם הליך של "צדק מאחה" עם משפחת המנוח לבקשת הנאשם.

חוות דעת הממונה על עבודות שירות

הנאשם נמצא כשיר לביצוע עבודות שירות ב"איחוד והצלה" בירושלים.

טיעונים לעונש

לא נשמעה עדות מטעם משפחת המנוח. אלמנת המנוח בקשה באמצעות המאשימה לא להשית על הנאשם עונש מאסר בפועל.

ב"כ המאשימה טענה כי ככלל הענישה ההולמת בעבירת גרם מוות ברשלנות כתוצאה מתאונת דרכים היא מאסר בפועל וזאת בשל עקרון קדושת החיים ומשיקולי הרתעה. לטענתה עבירה זו לרוב מבוצעת על ידי אנשים נורמטיביים שהנאשם אינו שונה מהם. לטענתה על אף שיש להתייחס לנסיבותיו האישיות של הנאשם אין בכך כדי להצדיק הימנעות

ממאסר או חריגה ממתחם הענישה.

לטענתה החובה להילחם בקטל בכבישים שהפכו למכת מדינה ובריבוי עבירות התעבורה מחייבים מדיניות ענישה מחמירה ועל בית המשפט להעביר מסר לנהגים המתרשלים בנהיגתם וגורמים לתוצאה טראגית.

לטענתה היות ומדובר בנהג אוטובוס מקצועי ומיומן חלה לגביו חובת זהירות מוגברת. המאשימה הגישה פסיקה לעניין זה ולעניין רף הענישה אליה אתיחס בהמשך.

לטענתה העובדה כי מדובר בתאונת שרשרת בה מצא מותו המנוח, נפגעו מעורבים נוספים וכן ניזוקו כלי רכב רבים מצביעה על רף רשלנות גבוה ועל רשלנות נמשכת.

לדבריה עברו של הנאשם אינו מבוטל אך גם אינו מכביד ביחס לנהג מקצועי, וכי אין לו עבר פלילי.

לטענת המאשימה מתחם הענישה לעניין המאסר נע בין 7 חודשים ל- 18 חודשי מאסר בפועל.

לטענתה יש למקם את הנאשם בתחתית מתחם הענישה ולגזור עליו 7 חודשי מאסר בפועל. לדבריה הנסיבות האישיות שהוצגו בתסקיר אינן מצדיקות חריגה מהמתחם אלא הצבתו של הנאשם בתחתית המתחם. עוד טענה כי אין צורך בהליך של צדק מאחה.

הנאשם הביע את חרטתה הכנה וכאב על אובדן המנוח ותיאר את ייסורי הנפש שלו מאז התאונה. הנאשם לא ידע להסביר מה קרה לו בזמן התאונה.

ב"כ הנאשם בקש לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהשית על הנאשם 6 חודשי מאסר בעבודות שירות.

ב"כ הנאשם בקש להתחשב לקולה בעובדה שהנאשם הודה וחסך זמן שיפוטי, בכך שעברו התעבורתי דל ביחס לוותק נהיגה של כ-40 שנה כנהג מקצועי, במצבם הכלכלי הקשה של הנאשם ומשפחתו אשר עד התאונה היה המפרנס היחיד וכיום מתפרנס מהבטחת הכנסה בלבד.

עוד ביקש להתחשב במצבו הבריאותי ובמיוחד במצבו הנפשי הקשה מאוד של הנאשם שאובחן כסובל מפוסט טראומה ובעברו אף ניסיון אובדני.

לטענת ב"כ הנאשם יש לייחס לנאשם רשלנות ברף הנמוך וזאת לנוכח כתב האישום המתוקן המבוסס על כשלים ראייתיים, שאינו מייחס לנאשם סטייה מנתיב ואי בלימה, אלא הפרת חובת זהירות על כך שלא מנע מהאוטובוס לפגוע בכלי הרכב שהיו לפניו ללא עבירה ספציפית לפי פקודת התעבורה או תקנותיה. לטענתו גם העובדה שהמאשימה מבקשת להשית על הנאשם 7 חודשי מאסר בלבד מעידה כי מדובר ברשלנות ברף הנמוך.

לטענתו מאסר בפועל לא יוביל להרתעת הנאשם ומאסר בעבודות שירות יועיל לאינטרס החברתי.

ב"כ הנאשם הפנה לפסקי דין המאמצים גישה אינדיבידואלית הבוחנת כל נאשם ונסיבותיו וכן לפסקי דין שבהם נגזר

מאסר בעבודות שירות בעבירת גרם מוות ברשלנות, אליהם אתייחס בהרחבה בהמשך.

ב"כ הנאשם הגיש מסמכים רפואיים בעניינו של הנאשם וביניהם המלצה של הפסיכיאטרית לעניין מצבו הנפשי והצורך בטיפול ממושך, בשיקום ובתמיכה.

חומרת העבירה ומתחם הענישה

הקטל בכבישי הארץ שהינו מכת מדינה מזה שנים רבות וחומרתה של עבירת גרם מוות ברשלנות הפוגעת בערך המקודש של קדושת החיים הובילו את בתי המשפט פעם אחר פעם למסקנה, כי הענישה המחייבת הינה מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח.

הנאשמים בעבירה זו הינם לא פעם אנשים נורמטיביים, שגם עולמם חרב עליהם עת גרמו למותו של אדם אחר. עם זאת לא יכולה להיות סימטריה בין סבלו של הנאשם בעבירה לסבלה של משפחת הקורבן.

בהטלת עונש מאסר על מי שגרם ברשלנותו למותו של אדם בתאונת דרכים מובעת עמדה תקיפה וברורה כנגד נגע תאונות הדרכים והגנה על ערך קדושת החיים.

כדברי בית המשפט העליון ברע"פ 2996/13 נייאזוב נ' מדינת ישראל, מיום 13.8.14 (להלן: "פס"ד נייאזוב"):

"הם (-עונשי מאסר, ש.ז.א) משקפים את הצורך במאבק בקיפוח חיי אדם בדרכים, המהוה, למרבה הצער, תופעה שכיחה במחוזותינו, ומדיניות הענישה משקפת את היחס לקדושת חיי אדם. האמת תורה דרכה, כי הענישה במקרי גרימת מוות ברשלנות בגדרי תאונות דרכים או תאונות אחרות היא אתגר קשה, שכן עסקינן ככלל בנאשמים נורמטיביים שמעדו והתרשלו בהיסח הדעת של רגע, וחרב עולמן של שתי משפחות; בראש וראשונה, וברמה עילאית, של משפחת הקרבן שקופדו חיו בשל רשלנות; אליה נכמר הלב. אך במרבית המקרים ישנה גם טראומה לפוגע ולמשפחתו, לא רק בשל הענישה אלא בשל המעשה, ומאמינים אנו איפוא כי הנאשמים מתייסרים אף הם, בכלל וגם בפרשה שלפנינו. כפי שאמרו זאת בתי המשפט הקודמים בתיקים אלה שלפנינו, מלאכת גזירת הדין בכגון דא קשה היא מן הרגיל, וכדברי הנשיא שמגר בר"ע 530/84 שפר נ' מדינת ישראל, פ"ד לח (4) 162, 163 '...שאנו דנים בעבירה שאינה כרוכה בפגמים מוסריים או בשחיתות, אלא ביטויה כידוע לכולנו, באופן התנהגותו של האדם הנוהג ברכב'. מכל מקום, בנסיבות אלה של אבדן חיים, לעובדת מותם של הקרבנות ולקדושת חייהם נודעת חשיבות רבה בענישה; עוד משכבר הימים כתב מ"מ הנשיא זילברג (ע"פ 211/66 שפירא נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד כ (3) 375, 382, (1966)) דברים אלה שלא פג טעמם: 'לי נראה כי הוראת המינימום האמורה בסעיף 64 של פקודת התעבורה (נוסח חדש) באה לטעת בלב האזרח יחס של הכרת כבוד מיוחדת בפני קדושת החיים, ולכן משהוכחה רשלנותו של הפוגע הממית שומה עלינו להטיל עליו עונש מאסר, חוץ אם אשמתו היא כקליפת השום ממש - דבר שלא אירע במקרה שלפנינו'."

עקרון הגמול בענישה הוא אחד מעקרונות היסוד בשיטת המשפט. אין מדובר בצורך בנקם אלא בהתוויית דרך ענישה כנגד מי שחטא כלפי החברה. כל חברה מתוקנת המבקשת לשמור על חוסנה ולהגן על הפרטים בה צריכה לשמר את זכותה להעניש את מי שחטא כלפיה או כלפי מי מפרטיה, הגם אם אין בעונש כדי לרפא או להשיב לאחור את תוצאות מעשיו של הנאשם.

כדברי בית המשפט בע"פ 6358/10 קבהא נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 24.3.11):

"עם כל הצער שבדבר סבורני כי יש ליתן במקרה דנן משקל מכריע לשיקולי הגמול וההרתעה ואין בנסיבותיו האישיות של המערער כדי להקטין את הצורך בהעדפת האינטרס הציבורי כי על המורשעים בעבירת גרם מוות ברשלנות יוטל עונש מאסר בפועל, כך שיועבר לכלל החברה מסר חד וברור כי יש להקפיד על חוקי התנועה על מנת להילחם בנגע תאונות הדרכים, הגובה מחיר כבד מדי יום."

סעיף 64 לפקודה קובע כי העונש בעבירה של גרם מוות ברשלנות נע בין מאסר של 6 חודשים בעבודות שירות ועד 3 שנות מאסר בפועל .

בע"פ 6755/07 אלמוג נ' מדינת ישראל, לא פורסם מיום 16.11.09, נקבעו הכללים המנחים למלאכת גזירת הדין בעבירות של גרם מוות ברשלנות כתוצאה מתאונת דרכים:

"נדמה שקיימים שלושה כללים מנחים בסוגיית הענישה הראויה בעבירה של גרימת תאונת דרכים קטלנית ברשלנות. האחד, ראוי לגזור על נאשם עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה. השני, בדרך-כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם ע"י אנשים נורמטיביים. השלישי, אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות."

קביעת רף הענישה תתבצע על פי מידת הרשלנות של הנאשם. לצורך קביעת רמת הרשלנות יש לבחון את נסיבות גרימת התאונה, האם מדובר ברשלנות רגעית או רשלנות נמשכת, האם התלוו לרשלנות זו עבירות תעבורה נוספות והאם ישנו אשם תורם מצד ג'. עוד התייחסו בתי המשפט למספר הנפגעים כאלמנט לקביעת העונש.

וראו גם בע"פ (ת"א) 40285-10-15 מדינת ישראל נ' פישמן, לא פורסם (מיום 21.12.15) הקובע כי אין להסתכל על מתחם הענישה בגרימת מוות ברשלנות בתאונת דרכים כמקשה אחת ויש לבודד מתחמים לפי רמת הרשלנות. [ערעור לבית המשפט העליון נדחה ברע"פ 501/16 פישמן נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 14.2.16)]

קביעת רף הרשלנות

במסגרת הסדר הטיעון בין הצדדים תוקן כתב האישום והוא אינו כולל עבירות תעבורה נוספות זולת עבירה של גרם מוות ברשלנות וגם לא נרשם בו משכו של האירוע אולם, עובדות אלה לבדן אינן מספיקות כדי לקבוע כי מדובר ברשלנות ברף הנמוך. התנהגות הנאשם המתוארת בכתב האישום, אשר לא ניתן לה הסבר על ידי הנאשם, התמשכה על פני רצף של מספר שניות לפחות וזאת בשים לב למסלול נסיעתו של האוטובוס עד לעצירתו ומהירות נסיעתו הנמוכה. הנאשם יצא מחניה ברחוב חד סטרי עמוס בכלי רכב ובמשך רצף של מספר שניות לפחות התנגש האוטובוס במספר לא מבוטל של כלי רכב, דחף את רכבו של המנוח על שני כלי רכב נוספים שבמזל יצאו ממסלול ההתנגשות ובסופו של דבר גרם באופן מצמרר ובלתי נתפס למחיצתו עם אוטובוס מפרקי שעמד בצומת. בנסיבות המתוארות בכתב האישום לא ברור מה מנע מהנאשם לבלום את האוטובוס כבר בתחילתו של האירוע ובכך למנוע את האסון שארע או להפחית את חומרת תוצאותיו.

על הנאשם שנסע באוטובוס ציבורי גדול, שלגביו קיימת חובת זהירות מוגברת היה להיות ער לנעשה בדרך שלפניו ולפעול בהתאם לכך. אין מדובר בגורם פתאומי ומפתיע שהנאשם נתקל בו, אלא ביציאה מחניה לתוך פקק של כלי העומדים בזה אחר זה. בנסיבות המתוארות היה על הנאשם לשים לב שכך שהוא דוחף את רכב הנאשם ולפעול בכל דרך על מנת לעצור את האוטובוס. איני סבורה שניתן לקבוע כי מדובר ב"חוסר תשומת לב רגעית". מדובר באירוע לא קצר, שאירע תוך יציאה מעצירה מלאה ובתוך פקק תנועה. גם הנאשם לא יודע להסביר את אשר אירע לו באותם רגעים. לו היה מדובר באירוע רגעי וקצר, תוצאותיו היו קלות בהרבה.

לנאשם חובת הזהירות מוגברת עת יצא מימין הכביש והשתלב במסלול, ובפרט בהיותו נוהג ברכב ציבורי כבד (על חובת הזהירות המוגברת של נהגים מקצועיים בכלי רכב כבדים ראו למשל רע"פ 698/14 אלג'בור נ' מדינת ישראל, מיום 25.3.14).

עם זאת לצורך קביעת רף הרשלנות הבאתי בחשבון כי כתב האישום אינו כולל עבירות נוספות וכי לא ידוע במדויק מה היה משכו המדויק של האירוע. עוד הבאתי בחשבון את הטענה כי הסדר הטיעון מבוסס בין השאר על קשיים ראייתיים מסוימים של המאשימה להם טען בכלליות ב"כ הנאשם.

על כן לא קבעתי כי מדובר ברף רשלנות גבוה כי אם ברף רשלנות ברף בינוני-גבוה.

מתחם הענישה

לאחר שקבעתי כי רף הרשלנות הינו בינוני-גבוה יש לקבוע את מתחם הענישה ההולם רף רשלנות זה. המתחם ייקבע הן לפי פסקי הדין הרבים שהגישו הצדדים, בהסתייגות מסוימת שתפורט לעיל והן לפי פסקי דין מהשנים האחרונות במקרים בהם נקבע רף רשלנות בינוני עד גבוה.

פסקי הדין שהגישה המאשימה

בפסק דין נייאזוב, נקבע כי מדובר ברף רשלנות גבוה בשל אי מתן זכות קדימה בניגוד לתמרור, נסיעה לאחור באופן מסוכן, פגיעה בהולך רגל שחצה את הכביש תוך נסיעה מהירה וללא בלימה. על שלושת הנאשמים הושת מאסר הנע בין 7-8 חודשים וזאת על אף שמדובר בנאשמים נורמטיביים עם עבר תעבורתי מקל וחרף המלצת שירות המבחן להימנע ממאסר בפועל והטלת מאסר בעבודות שירות. בית המשפט דחה את בקשות הערעור של כל הנאשמים.

ברע"פ 9909/17 דרויש נ' **מדינת ישראל**, מיום 1.1.18 (להלן: "**פסק דין דרויש**"), נדחתה רשות ערעור שהגיש נאשם שהורשע בגרימת מוות ברשלנות של הולכת רגל במעבר חציה. לנאשם היה רמזור ירוק, הוא החל בנסיעה אך לא שם ליבו להולכת הרגל וגרם למותה. בית המשפט קבע כי מדובר ברשלנות בינונית - גבוהה וזאת בשל רשלנות תורמת של המנוחה. לנאשם עבר מקל במיוחד לנוכח העובדה כי מדובר בנהג אוטובוס מקצועי.

בית המשפט דחה את הערעור על עונשו של הנאשם שהושתו עליו 9 חודשי מאסר בפועל (לאחר הפחתה מ-14 חודשי מאסר שנגזרו בבית המשפט לתעבורה), 10 שנות פסילה בפועל, מאסר מותנה למשך 18 חודשים, קנס ופיצוי בסך 15,000 ₪ למשפחת המנוחה.

בעפ"ת (י-ם) 20420-07-10 **דבאבסה נ' מדינת ישראל**, מיום 8.3.11, נדחה ערעורו של נהג אוטובוס בעל עבר תעבורתי הכולל 67 הרשעות קודמות שנסע בכביש בין עירוני במהירות גבוהה, לא שם לב שהרכב שלפניו עצר כדי לפנות כדון, סטה שמאלה התנגש ברכב שלפניו וכן ברכב שנסע בנתיב הנגדי וגרם למותו של נהג הרכב ולפציעתם של נוסעים נוספים. בית המשפט קבע כי מדובר ברשלנות ברף הגבוה. על הנאשם נגזרו שנת מאסר, פסילה למשך 15 שנים ופסילה לרכב מעל 5 טון של 20 שנה, מאסר על תנאי וקנס.

בגמ"ר (ת"א) 1291-07-12 **מדינת ישראל נ' בן זאב**, מיום 14.7.14, אבד נהג אוטובוס בעת שליטה על האוטובוס בעת עליה למחלף, סטה שמאלה ומחץ שני כלי רכב פרטיים על גדר ההפרדה מבטון וגרם למותה של נוסעת באחד מכלי הרכב ולפציעתם הקשה של שני נוסעים נוספים. הנאשם נפגע אף הוא קשה בתאונה, נותר נכה, סבל מדיכאון ותחושות אובדניות ונאלץ לבצע הסבה מקצועית. כדי למנוע הפסקה בטיפול שיקומי שהחל בו הנאשם המליץ שירות המבחן להימנע ממאסר ולהשית מאסר בעבודות שירות. בית המשפט קבע כי מדובר ברשלנות בר הבינוני - גבוהה וזאת על אף שלא יוחסה לנאשם נהיגה במהירות מופרזת וזאת כיון שמדובר בנהג ציבורי הנוהג בכלי רכב כבד ולנוכח הסטייה החדה בכביש. בית המשפט קבע כי תיקון 113 המאפשר חריגה ממתחם הענישה במקרה של שיקום אינו מכוון לשיקום פיזי ונפשי, אלא למי שעלה על דרך הישר לאחר יציאה מהעולם העבריני. בית המשפט קבע כי מרבית הנאשמים בעבירות של גרם מוות ברשלנות הינם נורמטיביים שמצבם הנפשי קשה לאחר שגרמו למותו של אדם ושעבורם כליאה בבית הסוהר קשה במיוחד. בית המשפט השית על הנאשם 10 חודשי מאסר בפועל, פסילה למשך 10 שנים, פסילה מנהיגה באוטובוס לצמיתות ופיצוי כספי בסך כולל של 35,000 ₪.

בגמ"ר (י-ם) 5042-12-15 **מדינת ישראל נ' לוי**, מיום 25.4.17, הורשע נהג משאית שסטה לשול בגרימת מותו של אדם שהיה ברכבו על השול ובפציעתו הקשה של אדם אחר שמצוי בתרדמת מאז התאונה. לנאשם בעיות בריאותיות ונפשיות כתוצאה מהתאונה, בעל נסיבות חיים קשות ועבר מקל. שם נקבע כי מדובר ברשלנות ברף הבינוני עד גבוה. על הנאשם הושתו שנת מאסר, פסילה ל-10 שנים, פיצוי בסך כולל של 25,000 ₪. (הערעור על העונש נדחה בעפ"ת

(י-ם) 11291-06-17 מיום 16.11.17).

בת"ד (י-ם) 3087-09-15 **מדינת ישראל נ' קדומי**, מיום 1.11.17, פנה נהג אוטובוס שמאלה מבלי לתת זכות קדימה והתנגש ברכב שנסע בכיוון הנגדי. בכך גרם למותו של נהג הרכב ולפציעת הילדים שישבו בו. בהסדר טיעון נקבע כי מדובר ברשלנות גבוהה וזאת בשים לב לכך שמדובר בנהג מקצועי שחלה עליו אחריות מוגברת. על הנאשם הושתו מאסר בפועל בן 18 חודשים, פסילה למשך 10 שנים, מאסר על תנאי ופיצוי על סך 20,000 ₪.

פסקי דין שהגיש ב"כ הנאשם

בע"פ 6358/10 **קבהא נ' מדינת ישראל**, מיום 24.3.11, (להלן: "פסק דין קבהא") נקבעה לטענת ב"כ הנאשם ההלכה שלכלל על פיו יש להטיל עונש מאסר על עבירת גרם מות ברשלנות יש חריגים ויש לבחון כל מקרה על פי נסיבותיו. מדובר בערעור על חומרת העונש שהטיל בית המשפט המחוזי על נאשם שגרם למותם של שני אנשים ופציעת של שבעה נוספים כתוצאה מעקיפה רשלנית שהסתיימה בהתנגשות חזיתית עם רכב שהגיע מהנתיב הנגדי. הנאשם בעל עבר תעבורתי הכולל 9 עבירות קודמות וותק נהיגה של 3 שנים בלבד. הנאשם סובל מתסמונת פוסט טראומטית קשה ומטופל בכדורים, נפגע בעצמו מהתאונה ואינו יכול לעבוד. שירות המבחן המליץ להימנע מענישה של מאסר בפועל וככל שייאסר להתאים לו טיפול בכלא לפי מצבו.

נוכח הרשלנות הגבוהה מאוד ותוצאותיה הקשות של התאונה ובהתחשב במצבו ובנסיבותיו של הנאשם הושתו עליו 15 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה של 12 חודשים ופסילה למשך 14 שנה.

בית המשפט העליון דחה את הערעור על חומרת העונש בהדגישו כי אמנם נכון שהענישה היא לעולם אינדיבידואלית והשיקול השיקומי הוא אחד מנידבכיה, אך אין מדובר בשיקול יחיד ויש להביא בחשבון גם את מדיניות הענישה של מאסר בפועל כלפי המתרשלים בדרך. נקבע כי נסיבותיו האישיות ומצבו של הנאשם נלקחו בחשבון לעניין אורך תקופת המאסר.

בעפ"ת (י-ם) 45756-08-16 **מדינת ישראל נ' אחרק**, מיום 15.10.17, נדון ערעור המדינה על קולת העונש שנגזר על נאשם. הנאשם נהג אוטובוס לא נתן זכות קדימה בפניה שמאלה והורשע בגרימת מוות ברשלנות של רוכב אופנוע שהגיע מולו בנתיב הנגדי. הנסיבות לקולה היו כי הנאשם עצר את האוטובוס קודם לפנייתו ונתן זכות קדימה תחילה ולאחר מכן יצא בנסיעה איטית. בית המשפט הניח לטובתו כי המנוח נסע במהירות גבוהה. בית המשפט קבע כי מדובר ברשלנות נמוכה וזאת לאחר שקבע כי הנאשם טעה בשיקול דעת וכי למנוח אשר נסע במהירות ישנה רשלנות תורמת להתרחשות התאונה. בית המשפט קבע כי הרשלנות הנמוכה ונסיבותיו האישיות החריגות של הנאשם מאפשרות לא להשית מאסר בפועל אלא מאסר בעבודות שרות. לנאשם עבר תעבורתי לא מכביד כנהג מקצועי ואין לו עבר פלילי. על הנאשם הושתו מאסר בן 6 חודשים לריצוי בעבודות שירות, פסילה למשך 8 שנים, מאסר על תנאי ופיצוי למשפחת המנוח על סך 20,000 ₪. הערעור על העונש נדחה בשים לב לרמת הרשלנות הנמוכה שיוחסה לנאשם ולנסיבותיו האישיות.

בע"פ (חי') 41013-04-13 **כרמון נ' מדינת ישראל**, מיום 4.7.13, נדון ערעור הנאשמת על חומרת העונש שהושת. הנאשמת סטתה מנתיב נסיעה, פגיעה במשאית שעמדה על השול וגרמה למותו של הנהג שירד מהמהמסאית. על הנאשמת הושתו 11 חודשי מאסר, 12 חודשי מאסר מותנים, פסילה למשך 12 שנים. בית המשפט המחוזי בחיפה סבר כי רשלנותה של הנאשמת לא הייתה גבוהה ונתן משקל לרשלנות התורמת של המנוח שהעמיד את המשאית חלקה על פס השול וחלקה אף חורג לתוך הנתיב, ללא משולש אזהרה כדון, וירד מהמשאית כשהנאשמת מתקרבת לכיוונו. בשים לב לכך ובהתחשב בנסיבותיה האישיות של הנאשמת ועברה המקל הקל בית המשפט עם הנאשמת והשית עליה 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.

ראוי לציין כי קיימת גם מגמה להקל בענישה בעבירות של גרם מוות ברשלנות, במקרים בהם רף הרשלנות אינו גבוה, העולה גם בפסק דין כרמון ואף בפסקי דין נוספים בבית המשפט המחוזי חיפה. למשל בעפ"ת (חי') 62250-07-17 **גולדברג נ' מדינת ישראל**, מיום 19.10.17 ועפ"ג (חי') 40674-11-17 **עלי נ' מדינת ישראל**, מיום 1.2.18. בפסקי הדין ניכרת מדיניות חדשה של ענישה המאפשרת להימנע ממאסר בפועל מקום שאין מדובר ברשלנות ברף החמור ביותר וכשאין מדובר בנאשם בעל דפוסים עברייניים.

על אף האמור, על פי רוב, הכלל על פי פסיקת בית המשפט העליון, עודנו כי בעבירת גרם מוות ברשלנות יש להשית מאסר בפועל כהכרה בערך קדושת החיים ושל הצורך להרתיע.

ברע"פ 548/05 **לוי נ' מדינת ישראל**, מיום 19.1.06, (להלן: "פסק דין לוי"), הורשעה נאשמת בגרימת מותם ברשלנות של שני אנשים ופציעתם של שלושה נוספים באופן קשה אחד מהם נותר נכה לכל חייו. הנאשמת סטתה מנתיב נסיעתה חצתה שני נתיבים בכיוונה, עלתה על אי התנועה המוגבה המפריד בין המסלולים חצתה את יתר הנתיבים במסלול הנגדי עד שהתנגשה ברכב שנסע בימין הכביש. הנאשמת לא ידעה להסביר את התנהגותה.

בבית המשפט המחוזי נגזרו עליה 12 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, פסילה למשך 15 שנה, פסילה על תנאי וקנס. הנאשמת בעלת ותק נהיגה של 27 שנים ללא עבר תעבורתי, נסיבות מיוחדות ומצב נפשי קשה שהוגדר "שביר" מאז התאונה היא סובלת מנכות פסיכיאטרית בשיעור של 75%. שירות המבחן המליץ שלא להשית עליה עונש מאסר בפועל והגדירו כהרסני כלפיה.

בדעת רוב הוחלט לקבל את הערעור ולגזור עליה עונש של מאסר בעבודות שירות בלבד.

דעת המיעוט של כב' השופטת פרוקצ'יה גרסה כי מדובר ברשלנות רבתי ולפיכך אין הצדקה לגזור מאסר בעבודות שירות חרף נסיבותיה המיוחדות של הנאשמת ומצבה הנפשי. מוצאת אני לנכון לצטט דוקא מדבריה:

"אין לכחד, כי קיים קושי פנימי אמיתי לגזור את דינו של אדם, שהוא ביסודו ישר-דרך ובר-לבב, למאסר מאחורי סורג ובריח. עם זאת, נראה כי בית המשפט לא יצא ידי אחריותו ומחויבותו לחברה אם יסטה מקו ההחמרה שבענישה, הנדרש בתאונות קטלניות, במקרה שנסיבותיו האמיתיות אינן חריגות. שחיקתה של מדיניות הענישה המחמירה סופה שתפגע פגיעה קשה במאמציה של החברה הישראלית להתמודד בדרך יעילה עם המוות בדרכים. היא תגרע מתפקידה המרכזי של מערכת בתי המשפט בקביעת אמות מידה להתנהגות הציבור בנהיגה בדרכים, ובחינוך להחדרת ערכים חשובים בתחום זה."

בת"ד (ב"ש) 1934/00 **מדינת ישראל נ' שמואל** (להלן-פסק דין ליוון) חצה הנאשם לנתיב הנגדי בשל החשיכה לא הבחין ברכב שנסע בנתיב הנגדי וגרם למותו של הנהג. הנאשם קצין במשטרה נורמטיבי אשר כדי לא לפגוע בעתידו הושתו עליו עבודות לתועלת הציבור ו- 3 שנות פסילה. יש לציין כי מדובר בעונשים החורגים מאוד לקולה ממתחם הענישה.

אציין כי פסק דין ליוון ובפסק דין שמואל הם פסקי דין ישנים ביחס לפסקי דין אחרים שהוגשו בהם נקבע כי ענישה במאסר בדרך של עבודות שירות שמורה למקרים בהם הצטרפו יחדיו רשלנות בדרגה הנמוכה יחד עם נסיבות אישיות ייחודיות ולא די בנסיבות אישיות ייחודיות של הנאשם על מנת לסטות מכלל של מאסר בפועל. (ראו למשל פס"ד קבהא דלעיל).

ברע"פ 4261/04 **פארין נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט(3) 440, נדונה בקשת רשות ערעור של נאשם שגרם למותם של שני אנשים, פציעתה הקשה של אישה נוספת ופציעות של אנשים נוספים וגרימת נזק לכלי רכב. הנאשם לא הבחין בשני כלי רכב שעמדו בתוך נתיב נסיעתו על אף שהדליקו אורות מצוקה ופגע ברכב הראשון שנהדף על האנשים שהיו במקום. על הנאשם הושתו 12 חודשי מאסר, 8 חודשי מאסר על תנאי, פסילה למשך 10 שנים וקנס. בית המשפט הפחית את העונש ל- 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות לאחר שקבע שכלי הרכב ואנשים שעמדו על הכביש היוו מפגע וכי הנאשם לא נסע בפראות אלא שגה באי שמירת מרחק. כמו כן לקח בית המשפט בחשבון נסיבות אישיות רלוונטיות של הנאשם.

בע"פ 4732/02 **סורפין נ' מדינת ישראל**, מיום 25.11.02 (להלן: "פסק דין סורפין"), נדון ערעורה של נאשמת שסטתה מנתיבה לכיוון השול וגרמה למותו של רוכב אופניים שנסע על גבי השול. בית המשפט קבל את הערעור לאחר שקבע כי מדובר ברשלנות רגעית ברף הנמוך של סטיה לשול והפחית את עונש המאסר למשך 12 חודשים שנגזר על הנאשמת ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות. יתר רכיבי העונש של 20 שנות פסילה, מאסר על תנאי, פסילה על תנאי וקנס נותרו ללא שינוי.

בגמ"ר (נצ') 5527-06-09 **מדינת ישראל נ' אמיתי**, מיום 25.1.11, הורשע הנאשם באי מתן זכות קדימה בפניה שמאלה, בגרימת מותה של נהגת הרכב שהגיעה מולו בנתיב הנגדי ולפציעתם של נוסעי הרכב. לנאשם עבר תעבורתי מקל ושירות המבחן המליץ על מתן של"צ וצו מבחן. בית המשפט קבע כי מדובר ברשלנות ברף הנמוך וסבר כי מדובר בחריג לכלל ולכן השית עליו של"צ של 500 שעות, פסילה למשך 9 שנים, פיצוי ומאסר על תנאי.

ערעור המדינה על גזר הדין, שלא הוגש לבית המשפט (עפ"ת (נצ) 56489-01-11 מיום 3.5.11) התקבל באופן חלקי כך שעונש השל"צ הומר ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות. בית המשפט קבע כי כאשר מדובר ברף רשלנות נמוך, בהודאה מיידית ובנאשם נורמטיבי נטו בתי המשפט להסתפק ב-6 חודשי מאסר בעבודות שירות ובפסילה שאינה עולה על 9 שנים.

ב"כ הנאשם הגיש פסקי דין רבים שחלק ניכר מהם היו ישנים וחריגים למדיניות הענישה הנוהגת כיום.

פסקי דין נוספים וקביעת מתחם הענישה

להלן מספר פסקי דין שלא הובאו על-ידי הצדדים ומייצגים את רמת הענישה הנוהגת בדרגת הרשלנות שנקבעה.

ברע"פ 6716/17 **מירז נ' מדינת ישראל** מיום 10.4.18 נדחתה בקשת רשות ערעור של נאשם שהורשע בגרם מוות ברשלנות. הנאשם נהג במשאית, לא שמר מרחק מהרכב שלפניו התנגש בו בעוצמה והדף אותו על מעקה הבטיחות. כתוצאה מהתאונה נהרג הנוסע שישב לצד הנאשם במשאית, והנהג ברכב שלפניו נחבל ורכבו ניזוק. נקבע כי הסטת המבט של הנאשם לרגע לנוסע שלצדו הינה רשלנות חמורה ונטילת סיכון בלתי סביר. שירות המבחן המליץ להסתפק בעבודות שירות וצו מבחן. לנאשם נסיבות מקלות נוספות. בית המשפט השית על הנאשם 10 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה ועונשי פסילה.

בית המשפט המחוזי ובית המשפט העליון דחו את הערעור ואת בקשת רשות הערעור.

בגמ"ר (ת"א) 3198-06-16 **מדינת ישראל נ' שימחיב**, מיום 30.1.18 (שהוגש עליו ערעור שעודו תלוי ועומד), הדומה לפסק דין דרוויש שהוגש על-ידי המאשימה הורשע נאשם שפנה ימינה בצומת לאחר שהרמזור בכיוונו התחלף לירוק בגרימת מותה של הולכת רגל שאחזה בטלפון נייד שחצתה את הכביש מימינו במעבר חציה כשהרמזור בכיוונו היה ירוק. נקבע כי דרגת הרשלנות הייתה ברף הבינוני - גבוה ויוחס למנוחה אשם תורם מסוים. עברו של הנאשם מקל. בפסק הדין נקבע כי מתחם הענישה ההולם נע בין 7 ועד 16 חודשי מאסר בפועל ופסילה למשך 5-10 שנים. בית המשפט גזר על הנאשם 8 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי, 6 שנות פסילה בפועל ופיצוי בסך 20,000 ₪.

בעפ"ת (י-ם) 39428-03-17 **נג'יב נ' מדינת ישראל**, מיום 24.12.17, נדחה ערעור של נאשם שהורשע בגרם מוות ברשלנות. הנאשם נסע במהירות של 70 קמ"ש, נרדם לרגע קט במהלך הנהיגה, סטה מנתיבו חצה את השול הימני, פגע ברוכב קטנוע שעמד במקום וגרם למותו.

עברו התעבורתי של הנאשם אינו מכביד אך הוא הורשע בעבירות נוספות שבוצעו לאחר התאונה. התסקיר שהוגש בעניינו חיובי ברובו ולפיו מדובר בנאשם כנורמטיבי. שירות המבחן המליץ על מאסר בעבודות שירות או מאסר קצר ככל הניתן. הנאשם בן 77 וסובל מבעיות בריאותיות שונות. בית המשפט המחוזי קבע מתחם שנע בין 10 חודשי מאסר ועד 24 חודשי מאסר (המתחם הוחמר מ-6 חודשים שנקבעו בבית המשפט לתעבורה). בית המשפט קבע רמת רשלנות בינונית עד גבוהה משום שאין המדובר ברשלנות רגעית וכיון שהנאשם הכניס עצמו למצב של נהיגה בעייפות. על הנאשם הושתו 12 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, פסילה לצמיתות, קנס על סך 5,000 ₪ ופיצוי על סך 20,000 ₪.

בע"פ (ת"א) 38835-08-16 **מירז נ' מדינת ישראל**, מיום 5.7.17, נדחה ערעורו של נאשם שהורשע בגרם מוות ברשלנות. הנאשם נהג במשאית, לא שמר מרחק מהרכב שלפניו, התנגש בו בעוצמה וכתוצאה מכך נהרג הנוסע שישב לצדו. בית המשפט קבע כי הנאשם הסיט מבטו מן הדרך ולא הבחין ברכב שלפניו ולכן מדובר ברשלנות גבוהה. רף הרשלנות הגבוה נקבע על אף שבית המשפט קבע כי הנאשם כשל ברשלנות רגעית, בין היתר, כיון שהנאשם נהג בכלי

רכב גדול כמשאית בכביש בינעירוני המחייב ערנות מתמדת. בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם לרשלנות ברף הגבוה הינו בין 9-18 חודשי מאסר. הנאשם הינו נורמטיבי, לחובתו 29 הרשעות קודמות. בית המשפט ציין כי מדובר במספר לא מבוטל של הרשעות על אף שמדובר בנהג מקצועי וכי חלק מן ההרשעות הינן בעבירות דומות שלא גרמו לתוצאה קשה. בין המשפט לקחת בחשבון רשלנות תורמת של הרכב שנסע לפניו ומיקם את הנאשם בתחתית מתחם הענישה. על הנאשם נגזרו 10 חודשי מאסר, 12 חודשי מאסר על תנאי, פסילה למשך 7 שנים, ופסילה לרכב כבד למשך 15 שנים.

בעפ"ג (ב"ד) 20491-10-16 סקיק נ' **מדינת ישראל**, מיום 1.2.17, הורשע נאשם לאחר שהודה בגרימת מוות ברשלנות, גרימת חבלה של ממש וגרימת נזק לרכוש. הנאשם נהג במשאית כבדה עם גרור, סטה לנתיב הנגדי ופגע ברכב במסלול הנגדי וגרם למות הנהגת ולפציעתו הקשה של בנה. בית המשפט קבע כי הנאשם התרשל ברשלנות בדרגה בינונית עד גבוהה וזאת היות והוסכם כי הסטייה לנתיב הנגדי לא הייתה רגעית אלא נמשכה מספר שניות וזאת על אף שבכתב האישום לא נקבע טווח זמן הסטייה. בית המשפט קבע כי מתחם העונש נע בין 9-24 חודשי מאסר בפועל. הנאשם אב לשמונה קטינים, מפרס עיקרי בעל נסיבותיו אישיות מורכבות. בעקבות התאונה נשבר מטה לחמו. עברו התעבורתי בהתחשב בהיותו נהג מקצועי אינו מכביד וכולל 33 הרשעות כולן מסוג ברירת משפט אך חלקן בעבירות של מהירות ואי מתן זכות קדימה. שירות המבחן לא בא בהמלצה שיקומית אך התרשם כי מדובר באדם נורמטיבי. בית המשפט השית על מערער 15 חודשי מאסר, פסילה למשך 10 שנים, פסילה מותנית למשך 24 חודשים ופיצוי על סך 30,000 ₪ למשפחת המנוחה.

תיק זה חמור מהתיק שבפניי בשל הצטברות העבירות. והדבר יילקח בחשבון בקביעת המתחם.

קבעתי כי רמת הרשלנות של הנאשם הינה בינונית עד גבוהה, משכך המדיניות העונשית ככלל לא חורגת ממאסר בפועל. במקרה זה לצד הנסיבות האינדיבידואליות של הנאשם מצבו האישי, הנפשי, הכלכלי והרפואי יש לקחת בחשבון את נסיבות גרימת התאונה, ובהן דרגת רשלנותו של הנאשם.

ברוב פסקי הדין מדובר בנאשמים נורמטיביים שעולמם חרב עליהם כתוצאה מהתאונה, שחוו חוויה קשה ומטלטלת והם סובלים מפוסט טראומה ולא ישובו להיות מי שהיו לפני התאונה. אין מחלוקת כי עבור אדם נורמטיבי כליאה מאחורי סורג ובריה היא קשה וטראומתית.

יחד עם זאת כאשר מדובר ברשלנות בינונית וגבוהה עם כל הצער לסבלו של הנאשם ומשפחתו, שומה על בית המשפט למלא תפקידו באחריות כלפי כלל ציבור משתמשי הדרך ולקבוע כי כשהרשלנות אינה בדרגה הנמוכה יש להשית עונש מאסר בפועל.

יש להפנים את צורך בענישה ברורה ומשמעותית מאחורי סורג ובריה, כזו המעלה על נס את ערך קדושת החיים ומביאה בחשבון קודם כל וראשית לכל את המנוח ומשפחתו, את אלו שעולמם חרב עליהם במלוא מובן המילה, כתוצאה מהתאונה, אשר לא הייתה מתרחשת אלמלא רשלנותו של הנאשם. אסונה של המשפחה הוא נצחי, עונשו של הנאשם עם כל הקושי הגלום בו אך זמני הוא.

עם כל הצער, על הקושי שיסב מאסר בפועל על הנאשם עליו לשלם את חובו לחברה.

על משפחת המנוח לדעת כי דמו של יקירם אינו הפקר וכי מי שהביא למותו ייתן על כך את הדין.

יש חשיבות לענישה מרתיעה, קשה וברורה למי שקיפדו חיים על הכביש כשרשלנותם ברורה ומשמעותית. על המסר שיוצא מבית המשפט להיות ברור וחד משמעי.

מכל פסקי הדין הרלוונטיים והעדכניים אליהם התייחסתי בהרחבה עולה כי מתחם הענישה בעבירות של רשלנות בדרגה בינונית עד גבוהה כולל מאסר בפועל ממש הנע מ- 7 חודשים ועד 18 חודשים. בית המשפט השית גם תקופות מאסר ארוכות יותר אם יוחסו לנאשם עבירות נוספות. עונש הפסילה נע בין 7 שנים עם סיווג ועד 20 שנה ואף לצמיתות. בנוסף הושתו על נאשמים פיצוי למשפחת הקורבן, קנס, מאסר על תנאי ופסילה על תנאי.

העונש המתאים לנאשם

מיקום הנאשם במתחם הענישה נקבע בהתאם לרמת הרשלנות, נסיבות התאונה, עברו של הנאשם, כמות הנפגעים ותוצאת המעשים וכן בהתחשב נסיבותיו האישיות של הנאשם.

לעולם הענישה היא אינדיבידואלית, הבוחנת את מצבו של הנאשם על רקע מכלול נסיבות האירוע (ראו למשל בע"פ 433/89 **אטיאס נ' מדינת ישראל**, פ"ד מג(4) 170).

לאחר תיקון 113 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 שומה על בית המשפט להניח לצד מתחם הענישה המקובל את המקרה האינדיבידואלי שבפניו ולשקול מה יהיה העונש המתאים ואיזה שיקול הינו המרכזי וזאת בהתאם לנסיבותיו האישיות של הנאשם, עברו ונסיבות ביצוע העבירה.

כך גם קבע המחוקק אפשרות לחרוג ממתחם הענישה כשישנה אינדיקציה שיקומית.

לנסיבותיו האישיות של הנאשם ינתן משקל מסוים אך לא מכריע וזאת בשל העובדה שלרוב נאשמים בעבירות אלו הם נורמטיביים שישנה סבירות גבוהה כי חרב עולמם ביום גרימת התאונה.

עם זאת יודגש כי במלאכת גזירת העונש אין לפסוח על בדיקה אינדיבידואלית של נסיבות הנאשם, שכן הענישה לעולם תיבדק לכל מקרה לפי נסיבותיו. [ראו תפ(חי) 43073-11-13 **מדינת ישראל נ' זובידאת**, לא פורסם (מיום 14.9.16)].

ב"כ הנאשם הפנה לפסקי דין בהם חרג בית המשפט ממתחם הענישה בשל נסיבות מיוחדות הקשורות למצבם הנפשי

של הנאשמים ולנסיבותיהן האישיות המיוחדות וביניהם פסק דין לוין ופסק דין סורפין.

אציין כי מדובר בפסקי דין ישנים יחסית. מאז פסק הדין בפרשת לוין קבע בית המשפט העליון כי לא בנקל יקבעו נסיבות חריגות שיצדיקו חריגה ממתחם הענישה לקולה.

מוצאת אני להפנות בהקשר זה בהקשר זה למספר פסקי דין רלוונטיים שפורסמו בשנים האחרונות.

ברע"פ 3714/15 מלר נ' **מדינת ישראל**, מיום 8.6.15 (להלן: "**פס"ד מלר**"), פגעה הנאשמת ברוכב אופניים שנסע על פס השול וגרמה למותו. חרף העובדה שהנאשמת הייתה בהריון בסיכון גבוה ונשאה ברחמה תאומים לאחר שנים רבות של טיפולי פוריות, ועל אף המלצת שירות המבחן קבע בית המשפט כי מצבה אינו מצדיק חריגה ממתחם הענישה והטיל עליה 10 חודשי מאסר בפועל. פסק דין זה בולט בעיקר בהשוואה לפסק דין סורפין הדין בנסיבות דומות יחסית, להבדיל מכך שבפסק דין מלר נקבע כי הנאשמת נהגה לאחר שעות רבות ללא שינה. בפסק דין סורפין ניתן משקל משמעותי לנסיבותיה המיוחדות של הנאשמת כאם ל- 3 ילדים ולתסקיר שירות המבחן ועונשה הופחת מ- 12 חודשי מאסר בפועל ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות ואילו בפסק דין מלר, נסיבותיה האישיות של הנאשמת לא היוו נסיבות המצדיקות הקלה בעונש והימנעות ממאסר מאחורי סורג ובריא והוחלט להשית עליה מאסר מאחורי סורג ובריא למשך 10 חודשים.

פסק דין זה של בית המשפט העליון משקף את האופן בו מתייחסים בתי המשפט לעבירת גרם המוות ברשלנות, את ההחמרה בענישה בעבירה זו בשנים האחרונות ואת הצורך להעמיד את רף הענישה על מאסר בפועל.

בגמ"ר (ת"א) 4028-03-14 **מדינת ישראל נ' פישמן**, מיום 8.9.15, הורשעה נאשמת בגרם מוות ברשלנות כתוצאה מנסיעת ברמזור אדום. בית המשפט התחשב בנאשמת ששכלה את אחיה במלחמת יום הכיפורים ובנסיבותיה האובדניות והשית עליה מאסר בעבודות שירות בלבד.

על פסק דין זה הוגש ערעור שהתקבל בבית המשפט המחוזי. לאחר ביצוע חודשיים של עבודות שירות הושת על הנאשמת מאסר למשך 10 חודשים מאחורי סורג ובריא וזאת חרף המתחם המתחיל ב- 12 חודשי מאסר ובהתחשב בכך שהנאשמת ריצתה חודשיים של עבודות שירות.

בית המשפט הדגיש את ערך קדושת החיים וציין כי האופן בו יש ליתן ביטוי לערך זה הוא באמצעות הטלת מאסר בפועל. [ע"פ (ת"א) 40285-10-15 **מדינת ישראל נ' פישמן**, לא פורסם (מיום 21.12.15)] ערעור הנאשמת בבית המשפט העליון נדחה [רע"פ 501/16 **פישמן נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 14.2.16)].

ברע"פ 2384/17 **דורה נ' מדינת ישראל**, מיום 21.5.18, (להלן: "**פסק דין דורה**") סטה הנאשם לשול וגרם למותו של רוכב אופניים שנסע בשול. הנאשם נסע ברכב לאחר בילוי כמעט ללא שינה. על הנאשם נגזרו 13 חודשי מאסר, פסילת רישיון ל- 15 שנים, מאסר על תנאי והתחייבות כספית. על פי תסקיר שירות המבחן מדובר בנאשם נורמטיבי בעל ערכים חיוביים אשר אירוע התאונה טלטל את עולמו וגרם לו לטראומה. שירות המבחן העריך כי מאסר בפועל יביא להתדרדרות במצבו הנפשי, יקטין את הסיכוי לשיקומו ויקטע את שירותו הצבאי ולכן המליץ להשית מאסר בעבודות

שירות תוך שילובו בקבוצה טיפולית.

בית המשפט לתעבורה בית המשפט המחוזי ובסופו של דבר גם בית המשפט העליון לא מצאו לאמץ את המלצת שירות המבחן ואף נקבע כי עמדת שירות המבחן אינה מחייבת את בית המשפט, וזאת בשל הצורך בהרתעה ו"התמודדות עם נגע תאונות הדרכים. הממיטות אסון על הנפגעים עצמם ובני משפחותיהם".

בית המשפט העליון קבע כי:

"יושמה כראוי ההלכה לפיה בעבירות של גרימת מוות ברשלנות, יינתן לנסיבותיו האישיות של הנאשם משקל פחות מאשר בעבירות אחרות, שכן, למרבה הצער ודאבון הלב, גם אנשים נורמטיביים נכשלים בעבירה זו."

בהתאם להלכת בית המשפט יש לתת התייחסות מדודה ומרוסנת לנסיבות אישיות של נאשמים בתאונות דרכים בגרם מוות ברשלנות במיוחד אם נקבע כי רמת הרשלנות הינה בינונית ומעלה. משכך אין מקום במקרה זה לחרוג לקולה מהטלת עונש מאסר ממש ומגבולות המתחם.

שירות המבחן ממליץ להימנע מהטלת מאסר לנוכח מצבו הנפשי של הנאשם או לחלופין להתחשב בתקופת המאסר בשים לב למצבו הנפשי. גם הפסיכיאטרית המטפלת בנאשם המליצה על הימנעות ממאסר והטלת עונש מכפר לקהילה.

לכל אלו יש להוסיף את עברו התעבורתי של הנאשם הכולל 33 עבירות. אמנם הנאשם היה נהג מקצועי וביחס לכך אין מדובר בעבירות רבות, אך יחד עם זאת חלק מהעבירות הן חמורות, כך שאין לומר כי מדובר בעבר מקל.

סבורה אני כי ההסדר שגובש בין הצדדים מקל מאוד ובא לקראת הנאשם ולמעשה מעמיד את עונשו של הנאשם בתחתית המתחם. אף המאשימה עתרה לעונש מאסר העומד בתחתית המתחם וזאת בהתחשב ברמת הרשלנות של הנאשם.

בנסיבות אלה מצאתי למקם את הנאשם בתחתית מתחם הענישה.

לקולה הבאתי בחשבון את מצבו הנפשי של הנאשם, את נכונותו להודות בעבירה מיד וליטול עליה אחריות ובכך לחסוך גם בזמן שיפוטי ובהתמשכות הליכים, את החרטה שהביע באולם בית המשפט וכן את נסיבותיו האישיות העולות מהתסקיר.

עוד הבאתי בחשבון את עמדתה המקלה והסלחנית של משפחת המנוח.

לחומרה לקחתי בחשבון את נסיבות התאונה ומספר המעורבים בה.

לפיכך מצאתי לכבד את ההסדר שאינו חורג לקולה ממתחם הענישה לקבל אני את עמדת המאשימה באשר לעונש המאסר.

סבורה אני כי מצבו הנפשי והפיסי של הנאשם קבל ביטוי הולם בהסדר הטיעון שגובש בין הצדדים וכי שירות בתי הסוהר ערוך להתמודד עם נאשמים במצבו.

על יסוד טיעוני הצדדים והאמור לעיל, אני מטילה על הנאשם את העונשים הבאים:

1. מאסר בפועל למשך 7 חודשים.

הנאשם יתייבב לריצוי מאסרו בימ"ר ניצן באזור התעשייה הצפוני רמלה עד ליום 7.10.18 בשעה 10:00

שירות המבחן יסייע בשיבוצו ההולם של הנאשם מחמת מצבו הפיסי והנפשי מול שירות בתי הסוהר.

תשומת לב שירות בתי הסוהר כי הנאשם מקבל טיפול נפשי ופיזי והוכר כנכה. תשומת לב מיוחדת לטיפולים שעליו לקבל ברישתית העין. לכל אלה יש לתת מענה הולם בתקופת מאסרו.

2. מאסר למשך 10 חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים.

התנאי יחול על עבירות של גרם מות ברשלנות ונהיגה בזמן פסילה.

3. פסילה מלנהוג על רכב ציבורי למשך 13 שנים בניכוי תקופת הפסילה המנהלית מיום 11.12.16 ועד תום ההליכים שהושתה. אין צורך בהפקדה.

4. פסילה מלנהוג בכל סוגי כלי הרכב למשך 7 שנים בניכוי תקופת הפסילה המנהלית ועד תום ההליכים מיום 11.12.16.

5. פסילה על תנאי למשך 24 חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים. התנאי יחול על עבירות של גרם מות ברשלנות או נהיגה בזמן פסילה.

6. הנאשם יפצה את משפחת המנוח בסך של 20,000 ₪ וזאת תוך 6 חודשים מהיום. התשלום יבוצע במזכירות בית המשפט שתפעל ליישום ההחלטה.

הודעה לנוכחים הזכות לערער על גזר הדין תוך 45 יום.

מזכירות יש לשלוח עותק לשירות המבחן.

שירות המבחן יפעל לפי הערתי בסעיף 1 לעניין שיבוץ הולם לעונש המאסר.

ניתן היום, ה' אב תשע"ח, 17 יולי 2018, בנוכחות הצדדים.